

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Magyarországon: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Külföldön: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

LÁSZLÓ JÓZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

TOLLHEGYEN.

— szeptember 19.

(Egy kis tévedés.) Ő Felsőge még mindig nem enged, a bukottak ma is reménykednek, a katonai körök folyton ármánykodnak. Mekkora tévedésben leledzenek! Nem veszik észre, hogy Magyarország mozgalmában ama nagy törvények nyilvánulnak meg, a melyek a világrendet minden emberi akarat mellőzésével irányozzák.

A mi láng gyult az országban, azt többé nem lehet Königrécénél levitézlett gesztálásos tollas süvegével lefűlelni.

(Báró Prónai Dezső.) Mindig nagyra-becsült név volt az övé, tegnap óta a nagy magyar nevek közé soroljuk. Összes jövedelmét áldozza a hazafias kötelesség teljesítéseért esetleg felfüggesztett tisztviselők kártalanítására, családja számára százezekre jutó jövedelméből néhány száz koronát tartva meg. Bámulatos nagyság az önzés mai korunkában. Mását gróf Széchenyi Istvánnak emlékeztető föllépése óta nem találjuk ha zánk történelmében, a mikor a legnagyobb magyar egész évi jövedelmét ajánlotta fel a Magyar Tudós Akadémiának. Kalapot emeltek a nagy magyar előtt! A királyi civilista értéke alászállt eme nagylelkűség mellett. A királytól le, a nép nyomorát vámoló Jakobokányistákig, mindenki előtt tündöklő példával jár Prónai Dezső báró! Ilyenkor látszik meg, hogy milyen szép gazdag embernek lenni!

(Jakabokányiék.) Lapjuk a „Népszava“ azt írja, hogy föl kell az országot gyujtani, ha nem lesz meg az általános, titkos szavazatjog! Ezen az uton azonban — Dánia példájára — inkább a botbüntetés behozatalát érik el, nem pedig a jogokat.

(Bolond beszéd.) A Tisza párti lapoknak az ellenzéki vezérek ellen való dühöngése különösen ezen két tételben foglalható össze:

- 1.) A koalíció a hatalomra törekszik.
- 2.) A koalíció mindenkor megugrik, hogyha a hatalommal kínálják.

Vagy bolondok, a kik ily egymást kizáró rágalmat kockáztatnak, vagy bolondnak tartják az egész világot, a melynek fapénc is jó.

(Bánffy levele.) A „Magyarország“ közli azon levelet, a mely miatt Bánffy bárót galádul megburcolták, sőt le is tartóztatták volna — ha lehetne. A levél szó szerint így hangzik:

„Tisztelt Zigány Ur!

A rőpiratot olvastam. Annak forditását nem tartom megengedhetőnek.

Budapest, aug. 16.

Bánffy.”

Ezek után az a kérdés, mikor idézi meg a vizsgálóbíró terheltként Rudnay főkapitányt és boszorkánykonyhai kukáját, Bérczy rendőrtanácsost?

Mit hoz a jövő?

— szeptember 19.

(r.—n) Magyarország népe lázas érdeklődéssel tekint a bekövetkező napok eseményei elé. A király azzal a céllal napolta el ismét az országgyűlést, hogy ideje legyen megegyezésre jutni a többséggel parlamentáris kormány alakítása iránt.

Tudva azonban, hogy milyen körülmény késleltette mindaddig a többségi kormány megalakulását és tudva, hogy Fejérváry világos kijelentése szerint a király még mindig nem hajlandó engedni a vezényleti nyelv kérdésében — nem igen hihetjük, hogy már az alkotmányos rend helyreállításának küszöbén állunk.

Hiszen a Fejérváry-kormány bukása nem azért történt, mintha a király leterít volna elfoglalt álláspontjáról. A császári kirendeltség bukása tisztán arra a taktikai hibára vezethető vissza, hogy a király előzetes beleegyezése nélkül beledobta a válság anyagába az általános választói-jog kérdését és a nemzeti többség megtörésére a szociáldemokráciával szövetkezett, melynek uralomra jutása pedig első sorban a király legkedvesebb eszméjének, a katonaságnak bukását jelentené.

Ez volt az oka az alkotmányellenes kormány elejtésének. És bármily osztatlan örömmel is fogadta az ország a

Színpad és aethetika.

I.

Lessing és Winkelmann a nagy görög virágzás remekeiről levezette a szobrok aethetikáját; — da Vinci és Tizian megállapította a színek aethetikáját; — Helmboltz és Riemann megismertette a hangok aethetikáját; — Rousseau és Pekár fixirozták a paszív világ aethetikáját.

A való élet minden alkotó tényezőjének aethetikája rendszeres tételekbe van foglalva külön-külön s m gis, ott, hol ezeknek összeható megnyilatkozása lép előnk: a drámai színpadon — az aethetikának vajmi ritkán akadunk tudatos jelenlétére.

Imtár három cyclust figyeltem meg a debreceni színpadon s a kilenc év alatt ugyszólván csak véletlenségből találkoztunk a művészet éltető elmével: aethetikával s ez, magán viselve a tudatosság hiányának minden ismérvét, csak annál erősebb kontrasztot képezett a többi jelenetek ürességével.

A vidéki színházak látogatói természetesen számolnak a helyi viszonyokkal es nem fokozzák igényeiket a fővárosi színpadok művészi színvonaláig. Ha tehát a kö-

zönség csalatkozva, kielégítetlenül hagyja el az előadást, annak oka nem az előadó színészek elégtelen művészetében keresendő, hanem (talán ezt észre sem vesszük) az aethetika hiányában.

Emlékezem például három oly előadásra, melyben a rendes tagok szerepeltek s az előadás mégis a legmagasabb művészi hatást érte el. A négy év előtti Bajazzek, a Parasztszecsület s a múlt év egyik Shakespeare estéje volt ez a három előadás, melyben a sikerült összműködés fővárosi niveaura emelkedett, dacára annak, hogy a segédszemélyzet maga sem tudott feladatának súlyos voltáról és ugyancsak csodálkozott a megoldás sikerült mérve felett.

Önként lép előnk a kérdés, hogy ezeket a „szerencsésen“ sikerült előadásokat nem lehetne-e kiemelni a véletlenség gratiációból és a művészi vezetés oltalmára bizni? Vajjon nem lehetne-e biztosítani azt, hogy kilátásunk legyen a tőkés előadások gyakrabbi visszatérésére? Ahhoz nem fér vita, hogy aethézist ott is várhatunk, hol az előadók egyéni művészetére esetleg még kívánni valót hagy hátra.

Ne tévesszük össze a jó izlést, a stilszerűséget, a művészi fokot az aethetikával,

mely utóbbi oly viszonyban áll az előadás-sal, mint teszem azt a képzőművészetben az eszme a kivitellel. Nagyon kivételes constelatiok mellett jelenik meg mindkettő együttesen s mi vidékiek kényszerülve vagyunk a művészi forma iránti követeléseinkből engedni, de semmi elfogadható ok sincs arra, hogy az aethetikát is nélkülözzük színpadunkon, annálkevésbé, mert ha valahol, ugy a nagyközönség szellemi nevelését célzó és szolgáló színpadon van annak igazi otthona, egyedüli oltára.

Ilyetén bevezetés után a szíves olvasó azt vélelmezi, hogy most keserű szemrehányás fog következni a múlt idők színigazgatói ellen, a kik tudatlanságból vagy lelkiismeretlenségből hagytak figyelmen kívül a műintézet valódi hívatásának követelményeit. Csakhogy — valljuk be szegyenkezve — a vád nagyobbik része reánk hullik vissza, a közönségre, mely nemcsak megtűrte, miként szedik szét szemeláttára téglákként a komoly művészet egyetlen asylyumát, — de a vezetőség engedékenységében fokozatosan súlyedő műizlésük kiszolgálását ismerte fel s előzékenységnek tekintette dekadens izlésünk dédelgetését.

Bizony hibásak vagyunk mindkettlen; a

Gőzmosóda

Debrecen, Széchenyi-utca 42.

Telefon 323.

Gyűjtő-kocsi.

kormány bukását — ez sajnos, még mindig nem jelent a király részéről közeledést a magyar nemzeti állásponthoz.

Másképp állana a dolog, ha a király meggyőződött volna időközben arról, hogy a nemzet impozáns módon megnyilatkozott akaratával szembeállania nem lehet; hogy Magyarország élére csak oly kormányt lehet állítani, amely bírja a nemzet bizalmát.

A király ugyan — valószínűleg — újra maga elé rendeli a nemzet vezéreit, de mit használ a tömeges kihallgatások megújítása, ha csak azzal a szándékkal hívja a többség vezetőembereit, hogy azt a hajthatatlan szót közölje velünk: „nem engedek?”

Az állítólag „közvetítésre” kinevezett kormány megbukott. Többségi kormány alakulása a jelenlegi viszonyok között lehetetlenség. Az a kérdés merül tehát fel, hogy mi lesz?

Megkezdődnek a kihallgatások. A közeli jövő eseményei fogják megadni a választ erre a kérdésre. A közeli jövő eseményei fogják megmutatni, hogy az alkotmányos államban az történik-e, amit a nemzet akar, vagy az, amit a király!

Politikai hírek.

— **Apponyi cikke.** Gróf Apponyi Albert fényes érvelésű cikkben értekezik a „Magyarország”-ban szeptember 15-éről. A nemzeti jogokért való küzdelem szükséges voltát fejtegeti. Ki kell — mondja — a választói jogot küzdeni, de nem a parlamentáris leszállításával. Ha ez leszállítatnék, akkor ugyan „jogot adnánk a népnek, de ezt a jogot előbb megfosztottuk volna tartalmától. Kell e ilyen jog, amely utóvégre abból áll, hogy mindenki szavazhat, de szavazatának eredményét a hatalom kutyába sem veszi?” — Így kínálják azt Krisztoffyék, mi pedig úgy, hogy előbb biztosítjuk a megtámadott jognak valódi-

direktor is, a Publikum is, s a ki maga is hibás, az bajosan lehet bírja büntetésének.

Igaz ugyan, hogy ha én bíró lennék s látván, hogy a nevelő silány könyveket ad a vezetésére bizottak kezébe — a nevelőt esuknám be; de ez vajmi kevés vigaszt nyújtana a növendékre nézve, a kinek izlése már megfertőződött. Ilyenkor eredménytelen marad a megkésett prédikatio, hanem más, erélyes nevelő után kell látni, a kinek van bátorsága kivenni az elkényeztetett urfi kezéből a silány lekturókat.

— Nem neked való az fiam! Nesze itt van Katona, Madách, Molière...

— „Juj; de hogy kell nekem az az ósdi, kisbetűs nyomású könyv, melynek el-sárgult lapjairól csak úgy lógnak elő a jambusok unalmas lábai!

— „Hisz nem azt a mult évi kiadást adom neked, hanem nézd, ime, az illusztrált, nagy foliára szedett, diszkótésű példányt. És nem recitálom neked a sorokat alexandrinusok szerint, hanem eszmékről eszmékre tárom eléd, gondos dekoratív háttérrel, beszélsz gestussal, odaváló affektussal, eleven környezetben és helyénlevő keretben.”

— „Az már más! Ha ilyen is van a Te könyvtáradban, szívesen válogatok belőle, de ne tégy bolonddát, mert különben földhöz vágom a ciceró betűk dacára is unalmas könyvet s inkább megint visszatérek az érdekesítő 20 krajcáros füzetes kiadáshoz: abban legalább táncok is vannak és sok sok kuplé s a végén kakukorát kapok csekély ráfizetéssel!”

És ha a közönség ilyen bizalmatlan az új nevelőhöz, annak nem ő az oka. A nevelő nem panaszkodhatott soha, hogy a gá-

ságá’, mielőtt azt testvéreink mentől nagyobb számával megosztanók.” Végül arra inti a népet, hogy működjen közre a nemzeti állam kiépítésén. Akkor szót — végzi szavait — „már csak az eszközökben térünk el egymástól, de a célban egzesültünk.”

A politikai helyzet.

(Saját tudósítónktól.)

— szeptember 19.

Fejérváry Géza báró ma délelőtt Bécsből visszaérkezett. A tegnapi kihallgatás után most az egész politikai világ feszült kíváncsisággal várja a fejleményeket. Itt ott a reménységnek egy-egy sugára is kezd felvillanni, noha egészen bizonyos, hogy az ellentétek még mindig nem tompultak el.

(A király álláspontja.)

A „P. Ll.”-nak azt jelentik Bécsből, hogy a koalícióval való meg egyezésre még mindig igen csekély a reménység; mivelhogy a főkérdésben, a magyar vezényszó dolgában se a király se a koalíció nem enyhítették álláspontjukat. Ilyeténképen vajmi keveset lehet várni Andrássy Gyula gróf és Kossuth Ferenc kihallgatásától.

(Zichy János előtérbe.)

Fővárosi politikai körökben ma dél előtt futótűzként terjedt el az a hír, hogy Zichy János gróf esütörtökön kihallgatásra megy s mint designált miniszternek fogja elhagyni a király dolgozószobáját. A fáma szerint Zichy János gróf elsőbbsen a koalícióval tenne kísérleteket és sikertelenség esetén október 10-én felosztatná a képviselőházat.

Nyilvánvaló, hogy a kérdésnek ilyen beállítása nyilván kombináció. Sőt egyáltalában a Zichy János gróf meghívásáról szóló hír legalább is korai. Mert jól informált helyeken azt beszélik, hogy esütörtökre a szabadelvűpártnak egy volt miniszter tagja kap meghívást a királyhoz s az illető, mint homo regius közvetíteni fogja a tárgyalásokat a koalícióval.

zsija nem járt ki rendesen. Hanem arról, hogy miképp töltötte be a feladatát a nevelő maga — arról tanuskodják az új nevelő. Neki értenie kell hozzá, hisz a kenvere. Helyzete pedig nagyon kényelmes arra, hogy az állapotok felől tájékozódhassék.

Hasonlítsa csak össze a mai színvonalat a negyven év előtti nívauval, midőn Debrecen a hazai színművészet metropolisza volt. Minő következetes, szakadalan lejtőt fog találni, a mint visszafelé, a mint felfelé tekint!

Eszembe jut a Bahomet bálvány, mely elé a hívők ájtatosan hordják egész napon át az áldozati talatokat, éjjel pedig előjönnek a papok és megeszik azt. Midőn aztán az öreg pap végelgyengülésben haldoklik: haláloe ágyán megelégedetten gondol vissza arra, hogy mily edaadóan szolgált a Bahomet!

Érzem, hogy kiméltlen a hasonlat, lehet, hogy nem is talál egészen de cáfoljon meg a ki tud, na elgondolja, hogy a debreceni színháznak mindig voltak szerződéses igazgatói, mindig volt bőven áldozó közönsége és ennek dacára ez a színház nagyon, de nagyon hanyatlott. Ennek oka a közönség nem lehetett a vezetést sem vádolom, de akkor legyen Bahomet a bűnbak, a ki odatehénkedett, hol egykor Thaliának tiszta tüzei égtek.

Előrelátom, hogy szíves olvasóink közül sokan megmosolyogják ezt a felfajdulást. Mire való ez a sok beszéd?! Ismerjük azt már, hisz minden cycius elején elhangzott?! Akkor jön az új director, jönnek a talragaszok, jön a nagy nekifohászkodás, jön a nagy hü-hó, hogy na de most! — az új seprő

Ámde ez sem hivatalos hír, aminthogy e pillanatig még nincsen hiteles információ az elkövetkezendőkről. Ilyenkor az a nagy tere nyílik a kombinátásnak s ezt mindig regisztrálni kell, mert e kombinációk nagy tömege tükrözi vissza legjobban a politikai világ feszült izgalmas hangulatát.

A koalíció vezérei mind távol vannak Budapestről. Kossuth Ferenc este érkezik vissza Békéscsabáról.

(„Séjour” Budapesten.)

Egyik ellenőrizhetlen bécsi forrás azt jelenti, hogy a király a kibontakozás könnyítése céljából szeptember végén vagy október elején Budapestre szándékozik jönni. Ebben a hírben sok a valószínűség; de ez is csak ismétlés. Tisza bukása után is Budapestre jött a király.

Az eredmény semmi sem volt, mert semmivel sem enyhébb a makacs nem, ha Budapesten, mintha Bécsben mondják. Kaiserlicher Séjour in Budapest már mézesmadzagnak sem válik be.

Ha nem „Séjour”, volna, hanem a magyar király hazajövetele, akkor lehetne reményünk, hogy a nemzet és uralkodója megértik valahára egymást; de amíg Budapesten is osztrák tanácsadóknak van döntő szavuk, igazán nem jelent semmit a lejövetel.

Csak felesleges fáradság a jó öreg királynak.

(Mit vár a király?)

Budapestről táviratozza tudósítónk, hogy a Magyar Hírlap jó forrásból merített értesülés szerint közli, hogy a király egyelőre nem fog közvetlenül érintkezni a koalícióval. Így tehát a kihallgatások is elmaradnak. Azonban ismét megkezdődik a homo regiusok korszaka, a mikor is a felség ezek utján fog a többséggel tárgyalni. A hírek szerint a legelső királyi megbízott Lukács László volna.

eleinte jól seper szótán megint szépen belekerülünk a lelkesedésünkben eltévesztett régi keréknyomban és haladunk megint az előbbi irányban, a megszokott lefelé utban!

Számítok arra, hogy ez az elrejtett mosoly és elhallgatott gondolat megjelenhetik a már közömbössé vált közönség körében, de nem hiszem, hogy az ellen-maga az új igazgató ne tiltakoznék a leghevesebben.

Mert emez alkalmi eszme-futtatás nem az ő apostrophálását előzza. Szomorú lenne, ha e cikk szük keretéből kellene merítenie programot működéséhez és irányt tevőkénységéhez, — neki, s kiről tudjuk, hogy át van hatva missiójának horderejétől. De szolgáljon nagy vállalkozásához biztatásul az, hogy erejében bizva tett ígéreteit nem tekintjük tulmerészeknek s tartózkodó rokonszenvűnket készséggel cserélendjük be hálás elismerésünkért ha színművészetük ujjászületésének rég várt hajnala végre beköszöntene. — másrészt legyen tájékozódva az iránt is, hogy várakozásunk határait ép az általa tett ígéret kibővíték és az újabb csalódást nem csak a közönség szenvedné el, de erősen megcsorbítaná apostoli hírnevét is, melyet vak bizalommal előlegeztünk neki.

Ha pedig azon kérdéssel lepne meg, hogy miként értelmezem e cikk címfeliratát, arra Lysipposnak kétezer év óta megcáfolatlanul fennálló tételével felelnék:

„Ne úgy ábrázold az embert, a milyen — hanem úgy, a milyennek lenni látszik.”

Drumár János.

A felség különben — mint Bécsből jelentik — nem akar a koalícióval tárgyalni, hanem azt óhajtja, hogy az újabb tárgyalásokat a koalíció kezdje meg. Ezt a híresztelést az ellenzék köreiből nagy tartózkodással fogadják. A király egyelőre nem szándékozik Budapestre jönni.

(A homo regius jön.)

Késő éjjel jelentik nekünk, hogy a királyi megbízott kiküldetése e hét végére várható. Az illető személyére nézve több verzió kering. Hírek szerint a misszió teljesítésére Lukács László, Wekerle Sándor, vagy Burrián János van a korona részéről kiszemelve.

A nagy politikai botrány.

Szünet a vizsgálatban.

— szept. 19.

(Saját tudósítónktól.) Ma délelőtt jelentős mozzanat nem történt az immár világhírre kapott botrányos pörben. Dr. Bakonyi Kálmán vizsgálóbíró egy óra nem folytatja a kihallgatásokat, mert dr. Halmi Elemér, Zigány Árpád védője megfelelt az előzetes letartóztatást elrendelő végzést s az összes iratokat át kell tennie a királyi ítélőtáblához.

Igy, ha csak ismét a rendőrség nem gondoskodik újabb botrányról, a Zeysig-ügyben néhány napig nagyobb dolog aligha történik.

Nagy az érdeklődés most báró Bánffy Dezső sokat emlegetett levele iránt.

(Bánffy levele.)

„Az Ujság“ című lap Rudnay Béla fő kapitánynak ezt a nyilatkozatát közli:

„A fenti levél apokrif. Bánffy levele, amely a Zeysig ügyre vonatkozik, körülbelül harminc sor és feltétlenül kompromittáló rá nézve. Többet nem mondhatok. Méltóztassék az ügyészhez fordulni, én nekem nem szabad elárulnom a levél tartalmát. Különben irhatnak a lapok akármit, a rendőrség helyes uton jár!“

(Egy bíró nyilatkozata.)

A budapesti törvényszéknek egyik bírója, a ki a vizsgálat adataival teljesen ismerős a Bánffy levele ügyében így nyilatkozott:

— Sajnálom, ezt a kérést már csak azért sem teljesíthetem, mert a vizsgálóbíró a levelet bírói letétbe helyezte. Annyit beszéltek eddig is róla, hogy lassanként olyan fontos és perdöntő bizonyítékká vált, hogy már csak annál a tiszteletnél fogva is, amelylyel a méltatlanul meghurcolt politikus iránt viseltetik, kénytelen volt gondoskodni arról, ahogyan valamiképpen csakugyan elikkadjon.

— Olvasta bíró ur Rudnay Béla nyilatkozatát?

— Olvastam és teljességgel nem értem, mi a magyarázata. A levél tartalma nagyjában megfelel a róla tett közléseknek. Nem hogy feltétlenül kompromittáló volna, de — amennyire a köteles diszkrétión megengedi a nyilatkozattételt — ez a nyilatkozat legalább feltétlenül a teljes integritása mellett bizonyít. Különben most már a bizonytalanság nem tarthat sokáig...

— Az kétségtelen, hogy a levél Bánffy írása?

— Kétségtelen. Egy hosszukás papír szeletre van sebtiben odakanyarítva. A dátuma is teljesen megfelel báró Bánffy Dezső állapontjának.

(Halmay feljelentése)

Zigány Árpád védője, dr. Halmi Elemér ma hivatalos hatalommal való visszaélés és a személyes szabadság megsértése miatt feljelentést tett Rudnay Béla rendőrfőkapitány és Bérczi Béla rendőrtanácsos ellen.

(A besugó.)

Fekete József, skinek ebben az ügyben való szerepe felől lassanként lehullott már a mesterségesen ráillesztett fátyol, a rendőrség előtt úgy vallott, hogy Zigány Árpádnál, aki szeptember első napjaiban éhínség miatt panaszkodott, letartóztatásakor néhány száz koronát találtak. Szerinte ez nem lehet másképpen, minthogy Zigány ezt a pénzt valami előkelő politikustól kapta. Ma megtudtuk, hogy Zigány Árpádnak szeptember 6-án a Révai testvérek könyvkereskedő cég 400 koronát fizetett egy Mark Twain-regény fordításáért. Fekete József ur eszerint ismét rosszul célzott.

A mai gyermekek.

— szeptember 19.

Annyi bizonyos, hogy a mai gyermekekben nincs valami nagy öröm.

Ha a szülőket sorra megkérdeznénk, melyik van gyermekének moderával, viseletével, igyekezetével megelégedve, a legtöbb esetben csak panaszt, és ismét csak panaszt hallanánk.

És ha kérdeznénk, ki annak az oka, hogy a gyermekekben nincs öröm, s hogy a gyermekekben oly kevés a remény? ugy valószerűleg első esetben a szülőket kellene vádolnunk.

De ez a sok vád csak részben illeti a szülőket, mert a gyermekek vele született természetét megváltoztatni nehezen lehet.

De meg legfőbb, a mi a gyermekek fejlődésében a legfőbb tényező, az: élet, ez az igazi mester, ez teremt és változtat, jóból rosszat, rosszból jót. Továbbá a társadalom, az érintkezés az emberekkel, viszonyaink, állapotaink, körülményeink mind befolyással vannak gyermekeink fejlődésére nézve.

Ismétlésbe esünk, de tagadhatatlan, hogy a mai gyermek-népség rakoncátlan és rossz s ez az elfajulás már odáig jutott, hogy ma holnap a gyermekeknek már hinni sem lehet.

Lépten nyomon egyebet nem hall az ember, hogy a gyermek folyton és rettentő módon hazudik, akár csak a bibliából olvasná.

Alattomosok, sunyiak, nem mernek nyílt homlokkal az ember arcába nézni, feltekinteni, mert a rossz lelkiismeret furdalja őket.

Mindezekhez a szegénytelen állapotokhoz hozzá szegődik még, hogy a gyermekek lopnak is, meglopják a szüleiket, testvéreiket, barátokat s ha faggatóra vesszük őket, a legszemtelenebbül hazudnak, elannyira, hogy némelyik arcpirulás nélkül bevallja, hogy ő csak ugyan nem hazudik, hogy ő csakugyan nem lopott.

Az ilyen elfajult, rossz gyermekek mit sem törődnek azzal, hogy valamikor ráfognak-e jenni turpisságokra, hogy valjon kislül é gonosz cselekedetök, s mindez csak azért, mert az ő elméjük még nincs annyira kifejtődve, hogy megtudnák érteni, miféle káros következményei lehetnek az ő szomorú tetteiknek.

Szóval beszámolni magoknak ezzel még nem tudnak.

Bizony jó lesz, ha a szülők jobban utána néznek gyermekeik nevelésének, nem

engedik őket csatangolni a városban, hol a utcákon sajnos vajmi kevés jót látnak s még kevesebb jót hallanak, jó lesz, ha gyermekeik szívének tisztaságát jobban megőrzik.

+

Egyház és iskola.

A debreceni kerületi tanári kör f. hó 23-án szombaton d. u. 3 órakor a ref. kollégium kis tanácstermében gyűlést tart. A gyűlés tárgyai: tisztújítás, esetleges indítványok és dr. Molnár István h. böszörményi főgimnáziumi tanár felolvasása: „A képzelet nevelése a középiskolában.“

Törvényhatósági élet.

A város 1906. évi költségvetése.

A közköltség 100 ezer koronával kevesebb. — szept. 19.

(Saját tudósítónktól) Debrecen város jog és pénzügyi bizottsága két napos tárgyalás után tegnap fejezte be az 1906. évi költségvetési tervezett felülvizsgálatát. Mint lapunk tegnapi számában már röviden jeleztük — a bizottság a költségvetést általánosságban elfogadta. A részletes tárgyalásra ma került sor, a mikor is a bizottság különösen a cselekvő kiadások tételeit vette beható bírálat alá.

Hosszas vita keletkezett e tárgynál. Végre a bizottság 50 ezer koronával a cselekvő kiadások tételét elfogadta. Ez mindenesetre jelentős összeg, amelynek megtakarítása a városra igazi előny.

Természetesen ezen redukálás maga után vonta azt is, hogy a főbb tételek is kevesebbedjenek.

A bizottság ennek folytán a közgyűlés elé ily értelmű javaslatot tett. Igen öröndetes dolog a város közönségére, hogy a kiadások tételei — az egész költségvetést beleértve — mintegy 100 ezer koronával kevesebbek lesznek. Ez pedig azt eredményezi, hogy a közköltségek százaléka, mely az idén 33 volt, tavaly pedig több, a jövő-éven csak 22 százalék.

A jog és pénzügyi bizottság azonban nemcsak a kiadásokat apasztotta. Ott a hol a bevételek a múlt tanúsága szerint nagyobbak vehető, a költségvetésbe többlet-ként számította be. Így például az erdőbérletek bevétele 144,000 koronában volt feltüntetve.

Miután pedig a legutóbbi évek bevételei azt igazolták, hogy az erdőbérletek mindig többet hoztak, mint a hogy a költségvetésben fel volt véve, a 1906 évre a 144,000 korona helyett 150,000 koronát tüntettek fel.

A jog és pénzügyi bizottság a közgyűlés elé tehát igen beható javaslatot tesz a költségvetésről. A mi még nagyon érdeklő a város közönségét, az nem más, mint, hogy az ülésen a rendőrség újjászervezéséről is sok szó esett. Különösen nagy szükség van most már a rendőri intézménynek új alapokra való fektetésére s ezért a bizottság egyelőre 15 ezer korona megszavazását kéri a közgyűléstől erre a célra.

Az összeg ugyan nem valami nagy, de mégis elegendő egyelőre, hogy a rendőrség mely a jelen viszonyok között képtelen a hivatásnak minden tekintetben megfelelni, — a jövőben teljesítheti mindazokat a kívánalmakat, a melyeket egy nagy város közönsége joggal támaszthat ugy a közrend, mint a közbiztonság körül a rendőri intézménytől.

Az igazoló választmány tegnap, kedden délután tartotta meg ülését. A legközelebbi ülés ma lesz a melyen folytatni fogják az 1906. évre szóló legtöbb adót fizetők névjegyzékének kiigazítását. A kik tehát még kifogásaikat be nem adták, — ezen az ülésen jelentkeztettek.

NAPIHIREK.

Elfogott kerékpár tolvaj.

A rendőrség sikere.

— szept. 19.

(Saját tudósítónktól.) Valóságos hajszát folytatott a rendőrség már napok óta egy kerékpár tolvaj után, akit végre tegnap délután Boldizsár Imre foglalkozás nélkül levő lakatos segéd személyében sikerült elcsipni.

Néhány nappal ezelőtt történt, hogy Szász Adolf Széchényi utca 1 szám alatt lakó fogorvos feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki 300 korona értékű kerékpárját ellopta.

A rendőrség részéről Bardócz biztos kezdte meg a nyomozást, akinek meg szokott ügybuzgósága ezuttal sem volt eredménytelen, mert a tolvajt sikerült kézrekerítenie. A nyomozás eredményeit elősegítette Erdős Viktor mechanikus tanonc.

Az ellopott gépet a fiu ismerte, mert a gazdája műhelyében javította. Értesülve volt arról is, hogy ellopták a kerékpárt és mikor tegnap egy borbélysegédet látott azon karikázni azonnal a rendőrségre sietett és elmondta ezt. Caobai András borbélysegédet nyomban elfogták, aki előadta, hogy a gépet Jurovits Ábrahámotól, egy Széchényi utcai szakszövetkezeti ügynöktől vette.

Ezalatt még egy kerékpár lopást jelentettek be a rendőrségen. Fodor Imre kaszinó szolgának tüntették el a kapu alatt elhelyezett biciklijét. Bardócz biztos tisztában volt azzal, hogy a tolvaj azonos az előbb elkövetett lopás tettesével. Nyomban felkereste a borbély segéd által megnevezett Jurovits ügynököt, akinél nagy meglepetésére ott találta a kaszinó szolga gépjét.

Mikor aztán kérdőre vonta az ügynök elmondta, hogy a kerékpárokat ő egy ismeretlen embertől vette poton áron. Az egyiket 12, a másikat pedig 10 koronáért. Az embernek megadta a személyleírását, kit aztán nehéz fáradságos keresés után Csapó utca 65. szám alatt sikerült is Bardócz rendőrbiztosnak elfogni.

Kovács rendőrfogalmazó vallatta ki a tettest, aki töredeimesen beismerte tettét. A vallatás alatt kitűnt, hogy az elkövetett két lopáson kívül még egy harmadik is terheli a lelkét. Állítólag a Tisza-palota hátsó lépcsője mellől is ellopott egy kerékpárt, de találtak még nála a megmotozás alkalmával 36 réztömbbetűt, melyet, mint állítja a „Pesti Hírlap” nyomdájából lopott, hol alkalmazva volt.

A veszedelmes tolvajt még tegnap este kihallgatása után nyomban átkísérték az ügyészség börtönébe.

Napról-napra.

— szeptember 19.

Fény árad már holnap nézőtér s rivaldán,
Nyilik a teátrum, a szidott s magasztalt...
Jönne a közönség sok éljént rivalván,
Hogyha nem fogná künn a ragacsos aszfalt.

*Bölcs tanács te! Most kensz szurkot az utcára,
Mikor a színházba mennénk kocsin, gyalog!
De sebjaj! legalább nem ragadnak sárba,
Csak friss aszfaltba a szinpadai angyalok!*

Lueger kifakadásai.

— szeptember 19.

Luegerék Bécs mellett keresztény szocialista gyűlést tartottak, a melyen elhatározták, hogy elleneznek minden a magyaroknak adandó engedményt, vagy pedig Ausztria többé fillérrel járul a közös költségekhez. Érdekes, hogy Lueger e gyűlésen a magyarok iránt való rokonszenvét hangoztatta, gyűlöletét pedig a zsidóknak („Judeo-magyarok”) utalványozza ki. Beszédének ez a része így hangzik:

„A birodalom másik felében a magyarok uralkodnak ugyan, de az a kérdés, hogy milyen elemek, milyen eszközökkel jutottak uralomra. A magyarok tulajdonképpen nagyon derék és kedves fickók. Ha innen valaki elmegy a magyarokhoz, ezek a legnagyobb vendégszeretettel fogadják és nem éheznek, nem szomjaztatják. De önök már most azt kérdezik tőlem, hogy miért veszedünk oly elkéseredetten ilyen szeretetreméltó emberekkel. Ennek oka az, hogy a magyarok közé beékeltek magukat a zsidók. A zsidók az okai annak, hogy a mi hazánkban ma oly végtelenül szomorú viszonyok vannak. Én találtam ki ezt a szót: zsidó magyarok és még ma is büszke vagyok rá, hogy ilyen okos szó eszembe jutott. Magyarországon a nemzetiségek elnyomása nem az igazi magyarok műve, hanem az ugynevezett ötvenkrajcáros magyaroké. Ha ezeknek az embereknek a kárhózatós befolyását meg lehetne szüntetni, akkor a birodalom két fele már holnap rendbe jönne egymással. Ha mindezekről a dolgokról elmélkedünk, akkor rájövünk arra, hogy ezek a mai dolgok átkozottul hasonlítanak a negyvennyolcadiki és negyvenkilencediki eseményekhez. Az a kiáltás: Szakadjunk el Ausztriától és Szakadjunk el a Habsburgoktól, egészen ugyanaz, a melyet 1849-ben is hangoztattak s ezért jó lesz, ha ezt oda fent is megjegyzik maguknak.”

Hajlandók lennénk arra, hogy díjjat tüzzünk ki annak kimutatására, hogy hol hangzott el Magyarországon a „Szakadjunk el a Habsburgoktól!” jelszava? Egy börtönviselt, magát szenzációkkal felszínentartó ügyvéd és... a Zeysig-tanár handsbandája még nem hangzik fel a bécsi menyországra! 48 és 49 hez pedig inkább Bécs magatartása hasonlít, nem pedig a magyaroké!

— **A kulturpalota létesítése.** Ismeretes terve a városnak a kulturpalota felállítására. Tudvalevő, hogy a miniszterium nemrégiben értesítette is a várost, hogy 100,000 koronával hozzájárul a kulturpalota építéséhez. A városi tanács a Hatvan utcán levő Csokonai szülőházát szemelte ki erre a célra és esütörtöki ülésén foglalkozik azzal, hogy milyen kultur intézményeket fog az épületben elhelyezni.

— **Berger Jenő halála.** Az általános kedvelt, és tisztelt, élte javakorában elhunyt építész halálát minden oldalról általános nagy részvétellel beszélnek még. Ma, szerdán d. u. 4 órakor temetik az indóházról, a hová a holttest Berger Andor kíséretében érkezik. Megemlítjük, hogy a halálesetről a család nem ad külön gyászjelentést. — A Korona Takarékos és Hitelszövetkezet a következő gyászjelentést adta ki elhunyt igazgatójának haláláról:

„A Korona Takarékos és Hitelszövetkezet igazgatósága, felügyelő-bizottsága és tisztikara legmélyebb fájdalommal jelenti, hogy érdemdes igazgatósági

tagja, az intézet egyik megalapítója Berger Jenő ur, építész mérnök f. hó 18-án hosszas szenvedés után elhunyt. Emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni. Debrecen, 1905. szeptember hó 19-én.”

„A debreceni kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága mély fájdalommal tudatja 13 éven át volt ügyvezető elnökének Berger Jenő építész mérnöknek gyászos elhunytát. A boldogultnak porrései folyó hó 20-án délután 4 órakor fognak a vasúti állomásnál tartandó szertartás után az izr. temetőbe örök nyugalomra tétetni. Debrecen 1905. szeptember hó 19-én. Az igazgatóság. Áldott legyen emléke!”

— Egy debreceni tanár külföldön.

Dr. Szabó Márton a debreceni kollegiumi gimnázium jeles tanára, hosszabb külföldi tanulmányutra indult. Távollétében a földrajz és történelem tanszakában Osvarth Ödön kártársa helyettesíti a földrajz és történelem tanszakában.

— **Kossuth Lajos születésének évfordulója.** A magyar nemzet apostolának Kossuth Lajosnak szülemese napját meleg szeretettel méltó megemlékezéssel ünnepelték meg tegnap este a függetlenségi kör. Nagyszabású ünnepséget és társasvacsorát rendezett a Törő féle vendéglőben. Lángoló hazafias szellem és lelkes hangulat uralkodott a tereben. Ott zsongtak a diosfényvel övezett nagy hazafi lelkes és feledhetetlen eszméi a jelenlevők szívében, lelkében. A szép és magas ünnepélyen jelen volt a függetlenségi párt számos kitűnősége és ott voltak az öreg honvédek is. Fajér Ferenc, dr. Varga Lajos nagyhatású beszédben emlékeztek meg Kossuth Lajos halhatatlan érdemeiről. Az ünnepélyből a Kossuth dalárda is kivette a részét.

— **A miniszter Debrecen városának.** A vallás és közoktatási miniszter tegnap értesítette Debrecen város közönségét, hogy népművelődési célokra öt népkönyvtárt adományoz. A könyvtárt, a mely igen sok hasznos munkából áll, a város tanácsa a kültermi iskolákban fogja elhelyezni.

— **Az ipartestületi betegsegélyző pénztár igazgatósága** e hó 24-én délelőtt 10 órakor tartja a tagok részvétele miatt e hó 17-én elmaradt ülését, mely ez alkalommal tesztet nélkül a jelen leendő tagok számára, határozatképes lesz.

— **Amerikába szökött ügyvéd.** Budapestről táviratozza tudósítónk, hogy nagy szenzációt keltett ma a hír a fővárosban, hogy egy tekintélyes ügyvéd megszökött. Az illető Dr. Krentzer István igen előnyösen ismert jogász ember Krentzer állítólag tömörked adósága miatt volt kénytelen Budapestet elhagyni. Az ügyvéd Amerikába szökött.

— **Leégett község.** A napokban Beregújfalun husz lakóház a hozzátartozó melléképületekkel, a behordott takarmánnyal együtt tűzvésznek esett áldozatul. Az oltást lehetetlenné tette az a körülmény, hogy az egész községben csak egy kut van, amely már az első félóránban kimerült.

— **Magyar szálló térhódítása.** Örvendetes esemény hírét közlik velünk Beregszászról. Amsterdamban a beregszászi szállótermelők szövetkeztek, hogy Amsterdamba nagyobb mennyiségű szállót exportáljanak és erre vonatkozó ajánlatukat már meg is tették amsterdami cégeknek.

— **Talyigás virtus.** Felbab Iván pappos tanonc tegnap délután fát szállított szekéren gazdájának Prach Hugó Ferencnek lakására. A Kölcsey utcán szembe jött vele talyigájával Pénzes József Meszema utca 15. szám alatt lakó talyigás. A szűk utcában

Csáthy Ferencnél

Debrecen, II. Egyházter 2. szám, a helybeli zenedében hivatalosan elfogadott zeneművek nagy választékban kaphatók.

közös vigyázatlanságuk következtében összekapadtak járműveik. Ez annyira feldühösítette a talyigást, hogy ostorjával hatalmasan elagyabugyálta az inas gyereket, aki emiatt panaszt emelt ellene a rendőrségen.

— **Agyonlőtte vadászársát.** Dáváról távirják, hogy a bukovinai erdőben tegnap Bugár Izidor és Kalténeszk Vidor jobb-módu gazdák őzbakra mentek vadászni. Az erdőben külön-külön felálltak. Kalténeszk szökevénybe vett egy őzet, mikor a bokor mellett mozgást lát és abban az irányban löti. A golyó társának hasába furódott. Bugár, mire a községbe szállították elvérzett. Az ügyesség a vizsgálatot megindította, vajjon véletlenség vagy szándékosság esete forog e fenn.

— **Leégett gulyatelep.** E hó 16 este nagy tűz volt a közellévő Balmazújváros községben. Stark Adolf odavaló lakosnak leégett egy 80 méter hosszú és 10 méter szélességű gulya telepe. A tűz a késő éjjeli órákig pusztított, messze bevilágítva az egész környéket. A kár meghaladja a 4000 koronát, mely azonban biztosítást ulján megtérül. Valószínűnek tartják, hogy a telep vilámsapás következtében gyuladt ki. Szerencsére emberéletben nem esett kár.

— **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozások jelentettek be: Kiss Juliánna r. kath. 21 napos, Szigeti Gábor ev. ref. 43 éves, Adler Nándor r. kath. 3 éves, Beke Róza ev. ref. 9 hónapos.

— **A pincérszakiskolába való beiratkozások** e hó 20 án, szerdán d. u. 3-5 óráig a Burgondia u. 1 szám alatt levő városi ipariskolában, I. emelet, udvari III. terem, tartatnak. Kérjük és figyelmeztetjük a tanonctartó főnököket, hogy tanoncukat megvezetett időre elküldeni sziveskedjenek, mert a nem jelentkezők az I. fokú iparhatóságnál mint iskolamulasztók feljelentetnek. — Az újonnan belépők iskolai és újraoltási bizonyítványait, továbbá tanoncszerződésüket kötelesek bemutatni. Az igazgatóság.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti festészeti és fényképnagyítási műterme **Pincés utca 44. dr.** Ujfalu-szűz-ház. Állandó fényképfelvételek a műterem kapubejáratánál levő kiskapuban.

x **Diákok részére** legújabb divatu kalapok és sapkák kitűnő szabásu ingek gallérok és kiegészítők, elegáns nyakkendők zsebkendők és harisnyák olcsó szabott árban kaphatók **Fekete Jakab uri divat üzletében** Főtéren.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

Szerelm miatt a halálba.

Megmérgezte magát.

— szeptember 19.

(Saját tudósítónktól.) A reménytelen szerelm ismét végzetes lépésre hajszolt egy még élete virágában levő fiatal leányt. Az áldozat haldokolva fekszik kint a közkórházban. Az orvosok lemondtak életéről és így semmi remény sincs arra, hogy felgyógyuljon.

Szokolai Juliánna 23 éves kiskereki születésű cselédleány régebb idő óta szerelmi viszonyt folytatott Szücs János 39-ik ezredbeli bakával.

Az utcán találkoztak össze először egy vasárnap délután. A leánynak tetszett a csinos katona, aki hitegető szavakkal, szerelmi ömlengéseivel egészen elcsavarta a fejét.

Eleinte jól ment minden. A szerelmes leányzó érzelmeit nem szünt meg viszonzni a legény.

A boldogságának azonban csakhamar vége szakadt.

A nagy szerelem ugyanis annyira lekötötte minden gondolatát, hogy utóbb hanyag, munkakerülő lett és emiatt elbocsájtották szolgálati helyéről.

Szolgálatáért kapott kis pénzét csakhamar elpazarolták együtt a kedvesével és aztán, mikor az elfogyott és megkezdődött a nélkülözés, a baka szerelem is alábbhagyott.

Szücs János egyszerűen a faképnél hagyta a szeretőjét.

A leányt nagyon bántotta szive választottjának hűtlensége. Nem bírta elviselni a csalódás keserű megpróbáltatását.

Egyideig visszafajította magába mély bánatát, de minthogy feledni nem tudott megérlelődött benne a halál gondolata.

Már napok óta vigasztalhatatlan volt és magánkívül járkált, ödöngött az utcákon. Nem volt nyugta. Ismerősei hiába igyekeztek kedélyét felvidítani. Vigasztalásuk eredménytelen maradt. Szokolai Juliánna mindenre csak azt hajtogatta, hogy az ő lelkét már csak a halál válthatja meg szenvedéseitől és meg is kísérelte az öngyilkosságot.

Végzetes tettét tegnap este követte el Bercsényi utca 3. szám alatti lakásán. Néhány krajcárért zsiros szódát vásárolt, azt apró darabokra vagdalta és úgy nyeldeste le.

A gyilkos mérge rettenetes pusztítást vitt végbe a szerencsétlen teremtes belső szervezetében. A rendőrséget azonnal értesítették az esetről. Nagy Ferenc polgári biztos azonnal megjelent a helyszínén és az iszonyú kínok között fetregő leányt beszállította a közkórházba, hol nyomban ápolás alá vették.

Életben maradásához azonban nincs remény és valószínű, hogy nem éri meg a rezzgett.

SZINHÁZ.

Itt a szinidény.

— szeptember 19.

Elérkeztünk szép esőndben odáig, hogy a debreceni közönségnek úgy szólván egyedüli, téli szórakozó helye, a színház megnyílik.

Holnap lesz a megnyitó előadás, a lapokban holnapról kezdve ott pompáznak a színlapok, azokon az estére királyi, királynői hercegi, grófi rangban, vagy — ha kell — a falurossza és hajh! fenéig üritett kelyhe a gyönyörnek! János-vitézi minőségben élénk lépő színpadi urak és delők nevei.

Élénk világ pezseg már a színház tájkán. Egymásután érkeznek a borotvált arcú művészek, kiknek már arcukról és maguk viselkedéséről felismerhető a hősszínész, a szerelmes, a siheder, vagy a kaján szerepkör betöltője.

Jönnek a primadonnák, drámai hősnők, és ama modern szerepek betöltői, amelyeknek jelentőségét éppen az adja meg, hogy a szerelemben lemondanak mindenféle hősiességről.

Itt van **Körösmezey Gusztáv**, a budapesti Nemzeti Színház derék művésze, ki itt apa szerepben remekel, a mennyiben a színtársulathoz szerződött bájos leányát kísérte Debrecenbe.

Lakáshányról panaszkodnak a színészek. Sokaknak még ott áll halommal a málhájuk a színház parkjában.

No de csak elhelyezkednek idővel, hiszen a madárnak van fészke, a rókának

oduja, csak Thália fiának és leányának ne legyen hová hajtsa fejét? Erre Debrecenben eset nem lehet.

Arra sétálván, futó tekintetet vetünk a házfelügyelő leveles ablakára. Hajh, mennyi érdekes titok, mennyi forró vágy és szavakba öntött sohaj és képletesen küldött, égő csók rejthetnek ama borítékok mögött! Kivéve, ha valami fatális számla-ügy... No de ehhez semmi közünk.

Fődolgoz, hogy itt van **Zsöl ur is**, aki igeu elégedett direktori arccal fogadja a tagokat és bérlőket. Ez a mosoly kísérfje őt a szezon életének legszélső határáig!

Egy látcsőves ur.

* **A színház köréből.** Holnap, megnyitó előadásul adják színházunkban **Tóth Kálmán** „A király házassága” című történelmi vizjátékát. Délelőtt lesz az idény első próbája, ugyanez darabból. Az előadás előtt, a színpadon **Zilahy Gyula** üdvözli a városi színházi bizottságnak az ott ez alkalomra megjelenő tagjait.

TAVIRATOK.

Kossuth szobra.

Békéscsaba, szept. 19. Ma Kossuth Lajos születése napjának évfordulóján leplezte le Csaba város hazafias közönsége a legnagyobb magyar diadalmas szobrát. A leleplezési ünnep fényes keretben mozgott s több országos képviselő is jelen volt.

A földrengés pusztítása.

Cosenza, szept. 19. Igen heves földlökés következtében ma raggal Seigliánóban, Rosóban, Algóban, Rogliónban, Disignánban és Fiume Freidoban számos ház bedőlt. Emberéletben nem esett kár. San Pietroban, a hol Ferraris miniszterelnök tartózkodásának idején volt földrengés éreztető. A lakosság elmenekült a községből. Martiránóban hatalmas földrengést éreztettek. Nagy sziklatömbök váltak el a hegyvégektől és a völgybe zuhantak. Sok ház bedőlt. Fambrosonban (Monteleone terület) egy embert kilenc nap után élve huztak elő a romok alól. A Stromboli még mindig háborog.

Háboru az északon.

Karlstad, szept. 19. A svéd lapoknak Norvégia mozgósításáról terjesztett hírei arra indították Michelsen norvég minisztert, hogy a Svészka távirati ügynökség útján a következő kijelentést tegye közre: A norvég miniszter egy kérdésre kijelentette, hogy Norvégia mozgósításáról szóló hírek nagy mértékben túlzottak és valószínűleg csak szenzációhajhászásra vezethetők vissza és kijelentette, hogy a míg a karlstadi tárgyalások tartanak, nem szállítanak újabb csapatot a határra.

A kaukázusi események.

Baku, szept. 19. Bár látszólag a nyugalom helyreállt, a helyzet feszült. A nyilvános forgalom újra emelkedik és sok üzletet újra kinyitottak. Tegnap több összeütközés volt, a melynek számos áldozata van. A lakosok foglyok módjára járnak az utcán. Mindenfelé fegyveres katonák kísérik. A gyárak és a nagyobb üzemek még mindig szűnetelnek. A munkások csak a kormányzó engedelmével utazhatnak. A perzsákat visszaszállították házájukba. Romanóban az üzemek nem szenvedtek annyira, mint Subursiban és Balachanban. A tűz 4000 pud naftát és a tartalékkészletet pusztította el. A városon kívül elhelyezett nautaciszternákat a tűz nem érte. Helyenként még tart a tűz. A kirendelt csapatok nem képesek az üzemek biztonságáról gondoskodni.

Az élelődi vérengzés tárgyalása.

Nagyvárad, szept. 19. Az idevaló törvényszék ma kezdte meg az élelődi zendülés ügyében a főtárgyalást. A nagyszabású bűnpör tárgyalása több napig fog eltartani, mert több százra tehető a tanúk száma. Az érdeklődés megyszerte igen nagy.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, szept. 19.

Buzakinálát és ételkedv jó. Nyugodt árnyzat mellett 65,000 métermázsza körül forgalomban változatlan áron. Egyébb gabonanemek változatlanok, zab tartott. —
Lő: szép.

Buza októberre	16.00—16.02.
„ áprilire	16.68—70.
Ross októberre	12.90—92.
„ áprilire	13.58—60.
Zab októberre	12.44—46.
„ áprilire	12.84—86.
Tengeri szeptemberre	13.34—36.

Törvényszék.**§ Az ügyvédi kamara figyelmébe.**

A budapesti ügyvédi kamara tegnap ülést tartott Halmay Elemér dr. jogtalan letartóztatásának ügyében. Eötvös Károly elnökle alatt egyhangulag határozati javaslatot fogadtak el, a melyben súlyos és hazafias szakban ítélik el a rendesség alávaló tulkapását. Ez alkalommal szerény megjegyzéssel fordulnak a debreceni ügyvédi kamarához, mely a mostani politikai helyzettel szemben mindaddig feltűnő rezerváltan viselkedett. Nem találna e helyén valónak ezen kiváló tekintélyű testület, hogy legalább a Halmay-ügyben állást foglaljon? Hiszen azért, mert budapesti ügyvéden esett törvénytelenység, az ügy közelebb érinti az egész hazai ügyvédikart!

§ Ugron bűnpöre. A székelyudvarhelyi törvényszék tegnap kezdte meg a székegy egyesületi takarékpénztár csődügyével kapcsolatos bűnpör tárgyalását. A vádlottak Ugron Gábor, einökigazgató, nyole tanár és még hét odavaló polgár. A vádlottak vallomásai nagyjában abban csucosodnak ki, hogy a takarékpénztáron még lehetett volna segíteni, ha az Ugron ellen indított politikai hajszát ezt meg nem akadályozza. A tárgyalás több napig eltarthat.

§ A revolveres férj. Ma folytatta a debreceni esküdtbírószak Bujasz Bertalan Hajduböszörményi lakos bűnpörének tárgyalását. Egész délelőtt a tanúk kihallgatásával telt el. Délután került csak a sor arra, hogy a fegyverszakértők kifejthették véleményüket. Dr. Udvarhelyi Géza ügyész vádbeszéde után dr. Olchváry László védő emelkedett szólásra és kérte a vádlott elmebeli állapotának megvizsgálását. A törvényszék helyt adott a védő kérelmének és a tárgyalást elhalasztotta.

§ A szombathelyi mandátum Budapestről írják nekünk: A kir. Kuria II. választási tanácsa Vavrik Béla elucskásával ma folytatódagusan tárgyalta a szombathelyi petíciót, a melyet Blaskovich Sándor dr. díszidens ellen nyújtottak be a kisebbségben maradt kormányparti választók. Miután a petíciónak Blaskovich választói jogára vonatkozó része már az előbbi tárgyalások alkalmával elesett, a Kuria ma az etetésre, itatásra és vesztegetésre vonatkozó bizonyítási anyagot vette vizsgálat alá. A Szombathelyen eszközölt bizonyítás adatait Deszöffy Géza eladó ismertette. Az elcádashól kitűnik, hogy a kihallgatott tanúk határozottan tagadják, mintha tudomásuk volna

arról, hogy Blaskovich és pártja bárkit vesztegetett volna. A kérvényezőök képviselőjének, Tetétleni Ármán dr. nak felszólalása után a megtámadott képviselő védője, Bródy Ernő dr. kérte a petíció elutasítását. Vavrik Béla tanácselnök ezután az ítélethirdetést e hó 21-ikére, csütörtökre halasztotta.

Szerkesztői-posta.

K. G. (Derecske.) Pótkérdéseire is szívesen felelünk, bár a választ megtalálhatná minden jóra való lexiconban is. Az adaptál, adaptáció, adaptál rejtelmével szerencsésen tisztába jött, tehát azt kérde, mit jelentenek ezek: 1) A d e p t u s. A régi titkos tudományok (alkémia) legmélyebb titkaiba való beavatottság. Ma már valamely tudományba beavatott tudós. 2) A d e p s. Zsir, hár, kövérség.

Z. A. (Venéziába.) Közelebb hozzuk.

Realista. Az illető azt értette a volt miniszterelnök a p o l o m b j a alatt, hogy színpadias, elbizott és pöffeszkedő volt. Magyarban ennek a n a g y g a r r a l v a l ó föllépés felelne meg.

„Itt élned halnod kell!”

— Regény. —

Írta: Inctay Béla. 3.

I.

A vár és a kunyhó.

Olvastunk egy agg királynéról, a ki maga köti gyermekai harisnyát. Ez a munka a gondos háziasszony és a szerető anya egész jellemrajza, még ha a királynő is végzi. — Más nő ékes himző munkát, a kézimunka egyéb fényüzéseit kedveli. Ez még mindig a hasznos és szép párosodása, a mi ha nem is állítja előtérbe, de nem is tagadja meg a nőt, a hitvest, az anyát. Hiszen a szeretetnek ilyen ajándékai a háznak ily díszei is vannak.

Hiszen ez a csikorgó, ez a nem alkalmazható, ez a föl nem használható dísz már erősen hirdeti, hogy ez az előkelő hölgy óráig el lehet anélkül, hogy a szeretet foglaltja el, hogy a házzal gondoljon...

Serénk Mihályné mellett ül a társalkodónője, a kis Zvolenszky Milike, vagy a miut atyja nevezi, — Milenka. Milikét a méltóságos asszony neveltette s most maga körül tartja. Ő adogatja át asszonyának a fölfüzendő bogárkakat, helyettesíti a ház körül valóban, de legtöbbször francia regényeket olvas föl.

Az öreg Dumast, Suet és a mult század első felének többi népszerű romantikusait. A bárónő azt hiszi, hogy rangjának tartozik azzal, hogy csupa francia regényt olvasson, Milike pedig szépen, értelmesen olvas.

Mondtuk hát, hogy Milikét az atyja szláv izléssel Milenkának nevezgeti. És ennek a szokásnak háttere van ám. Költő az apa s igen csinos versecskék jelentek meg a kis Milike tollából is.

Csak hogy az apa, — különben helybeli tanító, — tót költő, még pedig a hazai tót költészet egyik legjelesebb képviselője, a leány pedig magyarul ír. A hazai nemzeti ségek szépirodalmának legkiválóbb tehetségei a tót költők, kikről nem kell hinni, hogy magyar-ellenesek, vagy épen pánszlávok. Jó hazafiak ők nagyrészt s azt hisszük, hogy legjobb igyekezet mellett sem sikerült az ő faj- és nyelv szeretetüket veszedelmessé változtatni.

Az öreg Zvolenszky sem törődik politikával, de nagy szorgalommal gyűjti népének mondásait, a tótok busongó melódiáit s ezekből több kötetet adott már ki. Költeményei gyönyörű népmondák, busongó elégiák, közben leíró költemények, a vadregényes Garam-vidék jellegzetes képeivel. Mikor Zvolenszky fiatalember volt, a magyar úri korok sem igen követtek irodalmi célokat, ő maga azonban rajongott az ideálokért. Sokat tanult és olvasott s annak a körnek vált költőjévé, a melytől a buzdítását nyerte.

Milenkából jobb szeretett volna tót költőt nevelni, ki a dudoló Garam partján s a fölvidéki tölgy-erdők árnyában, és fény-erdők örökzöldjének gyűrűjében indítja meg a szíveket és lelkeket, de hajh! a Serénk

ház levegője, meg a nevelő intézet nem kedvezett a szláv nemzeti érzelmeknek. A hangulatos dalocskák magyar hírlapokban jelentek meg, egyszerű „Z. Milike“ aláírással. Lehetek azonban a Milike dalai bármely nemzeté, az apáé maradt a leány tiszta, hű szíve, a melyből fakadtak csevegő hullámai. Az apa úgy közelít meg saját ábrándjait, hogy mesteri tollal lefordította leánya költeményeit s így adta ki szláv folyóiratokban. Igaz, hogy a mi a leány tollában ezüst volt, az aranyrá vált az öreg ur tehetsége által s csak annál jobban fájt a rokonságnak a szenvedett veszteség!

A méltóságos asszony hallja fiának érkezését.

(Folyt. köv.)

Nyilt-tér.

A debreceni izr. szent egylet, „Cheora-Kudisa“ előjárásága mély fájdalommal jelenti, hogy az egylet érdems tagja

Berger Jenő

ur élete 40-ik évében 1905. év szeptember hó 18-án jobblétre szenderült.

Az elhunyt hült tetemei 1905. év szeptember hó 20-án délután 4 ór. kor fognak a vasnti irdőh. zból az izr. temetőbe örök nyugalomra kísértetni, mely kíséretéhez való csatlakozásra az egyleti tagok tisztelttel felkértenek.

Debrecen, 1905. szept. 19.

Az izr. szent egylet előjárásága.

Utazásnál csészerű. — Nélkülözhetetlen rövid használat után. Orvosilag megvizsgálva.

Bécs 1887 Julius 3

Kalodont

nélkülözhetetlen

Fog-Krém.

A fogak tisztán tartására eltávoli minden szent a foghúsak között, ár talmas szreket megsemmisít frisztó üdítő hatása, mely „Kalodont“ név alatt az egész művel világban el van terjeve, mint a legkitűnőbb fogtapasz.

— 2 —

Van szerencsém a m. t. vevőközönséget értesíteni hogy tulajhozott raktár miatt a

férfi divat cikkeket

(u. m. Ingeket, alsó nadrágokat gallérokat kiegészítőket, kalapokat, nyakkendőket stb.)

beszerzési áron alól**bocsátom áruba.**

Ezen kedvező bevásárlási alkalmat a m. t. vevő közönség szíves figyelmébe ajánlom.

Tisztelettel:

BORSOS KATA,

DEBRECEN, Városháza.

MAGYAR állam vasutak menetrendje 1905. május hó 1-től.

Debrecenből indul:		óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	46
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel.	8	57
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	3	30
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10	25
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—
Csak Szatmár (gyorsvonat)	d. u.	6	55
Csak Szatmár (gyorsvonat)	este	8	24
Szatmár — M.-Sziget f. (gyorsv.)	d. u.	12	11
Miskolc — Kassa felé — — —	reggel	8	13
Miskolc — Kassa felé — — —	este	7	17
Szerencs — S.-A.-Ujhely Kassa f	d. u.	4	36
	reggel	5	35
	reggel	5	44
	d. e.	8	09
	d. e.	8	16
H-Böszörmény	d. u.	11	11
B.-Sz. Mihály	d. u.	11	20
felé	d. u.	11	20
	d. u.	4	41
	d. u.	4	54
	este	7	—
	este	7	07
F.-Abony felé m. á. vasúttól	reggel	4	35
F.-Abony felé vásártérről —	reggel	4	56
O.-Kócs — Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4	56
O.-Kócs — Polgár felé vásártérről	d. u.	5	16
Derecske — N.-Léta felé — —	reggel	9	35
Derecske — N.-Léta felé — —	d. u.	4	51

Bpestre érkezik:		óra	perc
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40
Az este 10 ó. 31.-kor ind. sz. v.	reggel	5	45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9	35

Budapestről Debrecenbe indul:		óra	perc
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor ér. gy. v.	reggel	7	25
A d. u. 3 ó. 29 p.-kor ér. sz. v.	reggel	9	—
Az este 6 ó. 29 p.-kor ér. gy. v.	d. u.	2	35
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor ér. sz. v.	este	7	—
(P.-Ladánygy. v. átszállással)	este	9	15

Debrecenbe érkezik:		óra	perc
Budapest felől (személyvonat)	d. u.	3	29
Budapest — Nagyvárad f. gyors	este	6	40
Budapest — Nagyvárad felől —	éjjel	2	24
Budapest — Nagyvárad felől —	d. u.	3	29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	46
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	57
Szatmár — M.-Szegedről — —	d. e.	4	31
Csak M.-Szigetről (gyorsvonat)	d. u.	10	11
Csak M.-Szigetről — — —	este	6	43
Szatmár felől — — — — —	este	8	04
Kassa — Miskolc felől — — —	d. e.	8	19
Kassa — S.-A.-Ujhely — Szerencs	este	11	31

B.-Sz. Mihály H-Böszörmény felől	vásártérre —	reggel	7	33
	mávasúthoz	d. e.	7	40
	vásártérre —	este	6	22
	mávasúthoz	este	6	28
	vásártérre —	d. u.	3	29
	mávasúthoz	d. u.	3	35
F.-Abony felől vásártérre —	d. u.	7	44	
F.-Abony felől m. á. vasúthoz	d. u.	7	54	
O.-Kócs — Polgár felől vás. tér.	reggel	5	25	
O.-Kócs — Polgár felől máv.-hoz	reggel	5	35	
Derecske — Nagy-Léta felől —	reggel	7	15	
Derecske — Nagy-Léta felől —	d. u.	3	18	

Zongorák,
Pianinok,
Harmoniumok és
Cimbalmok

a legnagyobb választékban

részlet fizetésre is kaphatók

Schmidt S.

Zongora és zenemű raktárában.

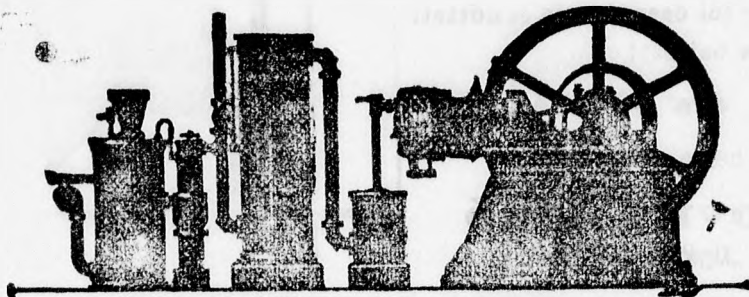
Egyedüli gőzbutorgyár Debrecenben.

Ahol a legnagyobb választékban a legmodernabb butorok és szoba berendezések a legegyszerűbbtől a fényűzésig a legszolidabb kivitelben legjutányosabban kaphatók.

KILLER EDE

cs. és kir. udvari szállító.

Debrecen, Főtér.

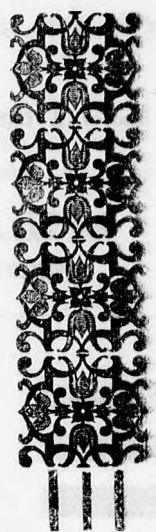

Eredeti OSERS és BAUER motorok

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18.

Motorgyár és vasöntöde: Bécs.

Benzin és petrolum-motorok és locomoblok, szivó-gáz-motortelepek 2-3 fill. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Elsőrangú gyártmány. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

Divatos Őszi felöltők Havelokok

félárban

Párisi Divat Áruházban

fő postával szembe

fiú és leányruhácskák

mesés olcsón.

Minden „tökéletes“ és „legtökéletesebb“-nél jobbak, évtized óta kipróbált, kiállításokon is elsődíjakat nyert.

különleges kézi borsajtóink,

melyek húzásierőre épülvén, nyomóképességben felülmulják a hidraulikus préseket.

Arusítjuk pedig gyártelepünkön első kézből, jutányosan, feltétlen jótállással.

A ki nem ellensége saját anyagi érdekének, az ne vegyen vásári csizmát!

Szolgálatkész tisztelettel:

Debreceni Vasöntöde és Géplakatosság

Péterfia végén, a Hadházi-utcában.

Iskolás fiúk és leányok részére

ajánlunk:

**Fehérneműeket,
Paplanok,
Matracok,
Flanell takarók,
Zsebkendők,
Nyakkendőket.**

Óriási választékban

DONOGAN ÉS SOMOSSY

Debrecen, Kistemplombazár.

Legjobb bajuszodró

a híres Debreceni

„CIVIS“ bajuszpedró

mely nem tép, de jól összetartja és nötteti
 a bajuszt!

== 1 doboz ára 40 fillér. ==

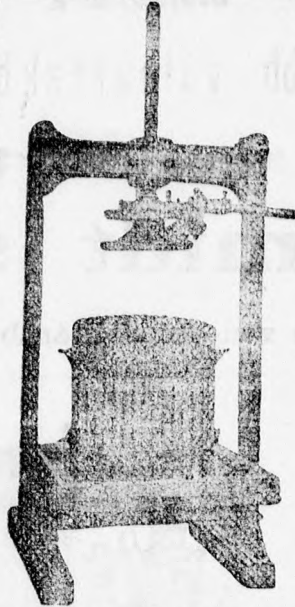
Készítő helye s főraktára

Mihalovits Jenő

gyógyszertára a „Kigyó“-hoz DEBRECENBEN.

„Ursus“

a legökélesebb vasgerenda szerkezetű szabadalmazott
 borsajtó. Felső nyomással, a törköly egy darabban vehető
 le, a must vasrészekkel nem érint-
 kezik s így a bor megfeketedése
 kizárva. Legmagasabb nyomóké-
 pesség. Hóni gyártmány.

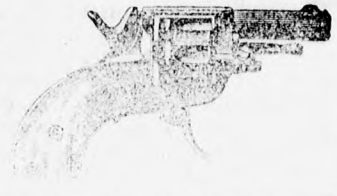
Budweisz-i és hóni gyártmá-
 nyu **porcellán**, valamint meidin-
 ger kőpeny és öntöttvaskályhák,
 minden szerkezetű vas és porcellán-burkolatu **konyhák**.

Vadászfegyverek és felszerelések revolverek, hüve-
 lyek. **Lópor áruda** Ujdonság! **Browning** rendszerű is-
 métlő-fegyver 1903. minta.

Képes árlap ingyen és bérmentve.

TÓTH GYULA

Debrecen, Piac-utca 20—27.

Ékszer különlegességek**KIZÁRÓLAG****Halász Nándor** ékszerésznél kaphatók,**DEBRECEN Piac-utca 24 szám.**

Fehérló szálló épületében.

Szőlővessző!

A világhírű

„Delawáre“

adja a legjobb bort!

Oltani permetezni nem kell!

a szőlészet kincse.

A phyloxerának ellent áll!Leírását és árjegyzéket ingyen kül-
 dünk bárkinek.**Szőlőoltványok mérsékelt áron
 kaphatók!**Nagymenyiségű sima és gyökeres
 Delawáre vessző eladás.

Cim:

Szigyártó és Takáts

Telep: Alsó-Segesd

Központi iroda: **Felső-Segesd**
 Somogy-m.**„MAYER“ gépgyár**vas- és fémöntőde részvénytársaság **SZOMBATHELY.**

Raktár: Budapest, V. Lipót-körút 15 szám.

Készít mindennemű

Gazdasági gépeket, u. m. vetőgépek, szénagyűjtők, ekék, boronák, szecskavágók, repavá-
 gók, morzsolók és darálók stb. a legjobb kivitelben, ==kötűnő
 szerkezetű

Benzin- és szivó-gázmotorokat

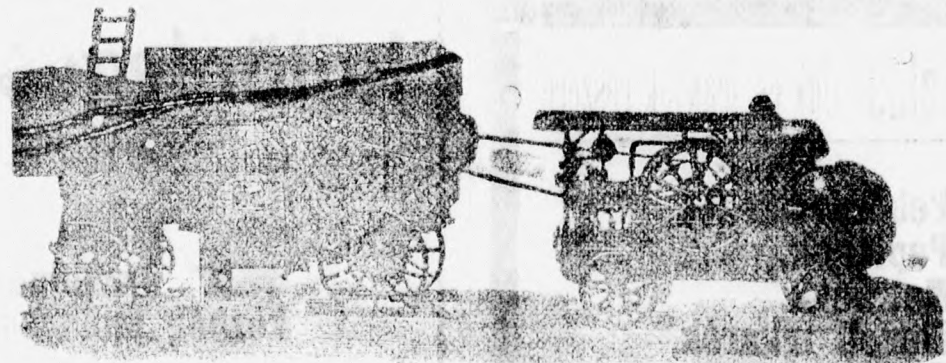
1-50

lóerőig.

== Benzin-motoros cséplőkészletek ==

Legolcsóbb üzem!

Tűzveszély kizárva!

MalomépítészelÚj hengerek minden e szakmába vágó gépek gyártása
 műalmi b-rendezésök.**Különlegesség**Legújabb szerkezetű csavaros borpresek, szőlőszűzők és sza-
 bad. víznyomású borsajtók.**Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve.*** Kiváratra minden szükségletre külön költségvetés.